

Naše rybníky – tradice a chlouba

K čemu nám vlastně jsou rybníky?

Ondřej Sedláček

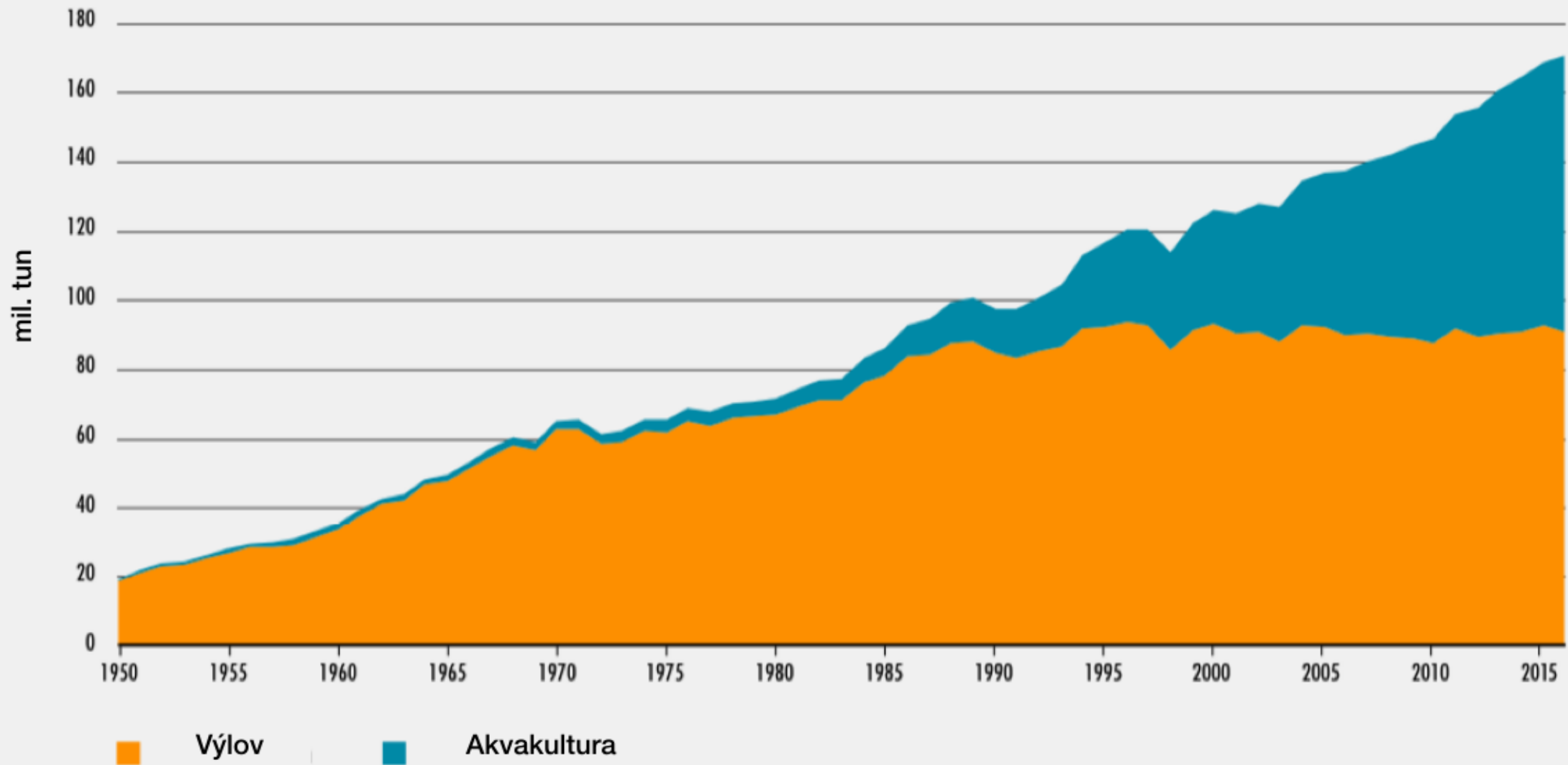

Současný stav rybníků je neudržitelný – jedna z největších ekologických katastrof současnosti

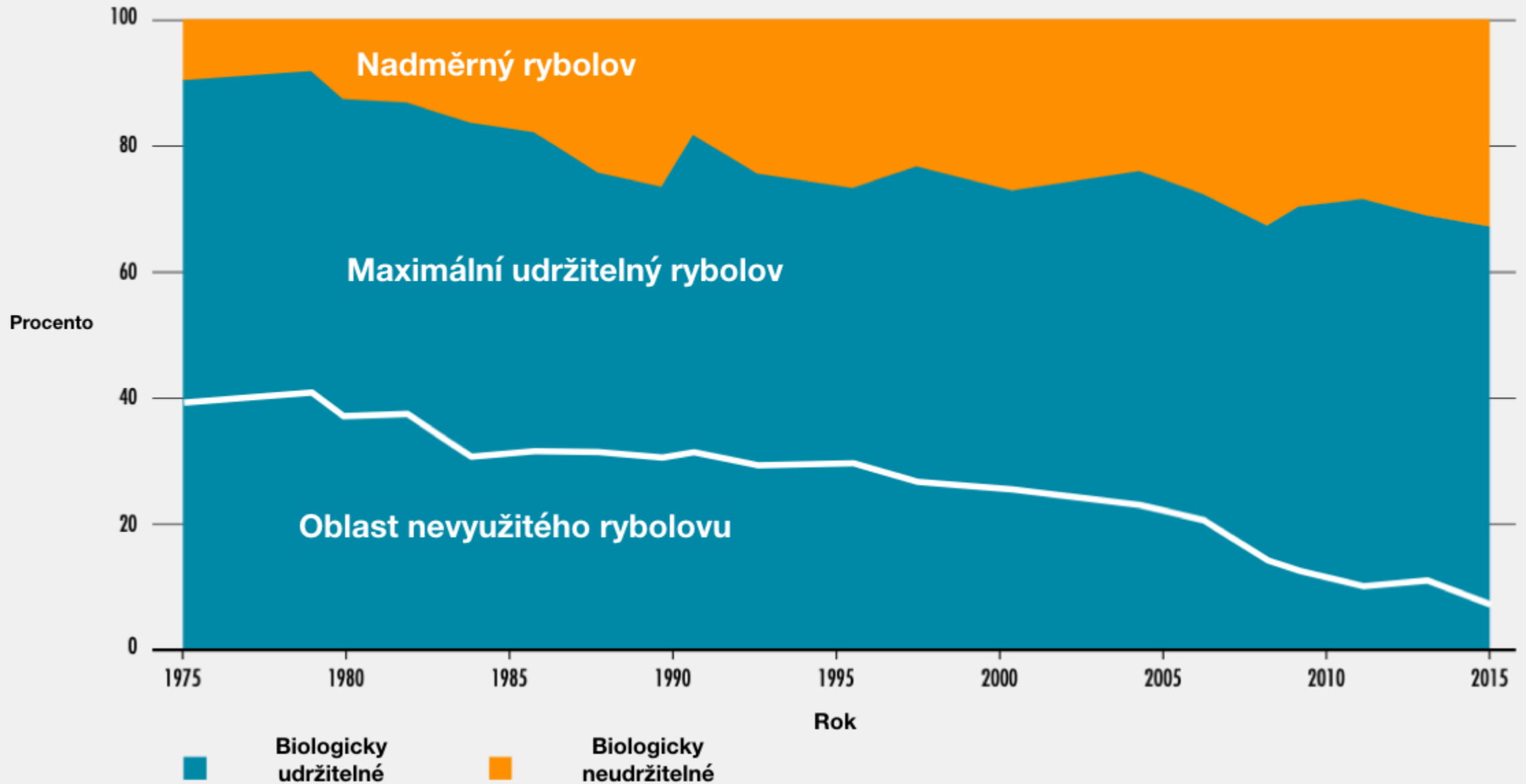
- Přerybnění
- Eutrofizace - hypetrofie
- Negativní ovlivnění celého povodí
- Kádě na ryby uprostřed lesa
- Katastrofální stav biodiverzity
- Rybníky jalové v boji proti suchu i povodním
- Sucho, vedro
- Invazní druhy, nemoci, predátoři atd.

Světový výlov a akvakultura

Globální trendy ve stavu světových zásob mořských ryb, 1974-2015

Ryby

Kvalitní ryba není na konci potravního řetězce, žije v čisté vodě a má vysoký obsah omega-3 kyselin. Dle těchto kritérií lze určit žebříček kvalitních nejběžněji dostupných ryb.

TOP ryby

PSTRUH

Pokud seženete z horského volného chovu, máte to nejlepší.

SARDINKY

Jedině z Atlantiku. Díky tomu, že Atlantik není zamořen jako Balt a nedají se chovat na farmě, jsou to nejz mořských ryb.

e
x

kvalitní ryby

DIVOKÝ LOSOS

ŠTIKA

CANDÁT

průměrné ryby

PRAŽMA

TUŇÁK

KAPR

MAKRELA

ne moc zdravé

TRESKA

KRABY

MOŘSKÉ PLODY

raději nejezte

FARMOVANÝ LOSOS

PANGASIUS

Kapr se definitivně rozšířil až za komunismu, říká etnolog Šimša

ČESKO

Ondřej Koutník

24. prosince 2017 12:00

Tradice spojené s kaprem

Vánoční kapr

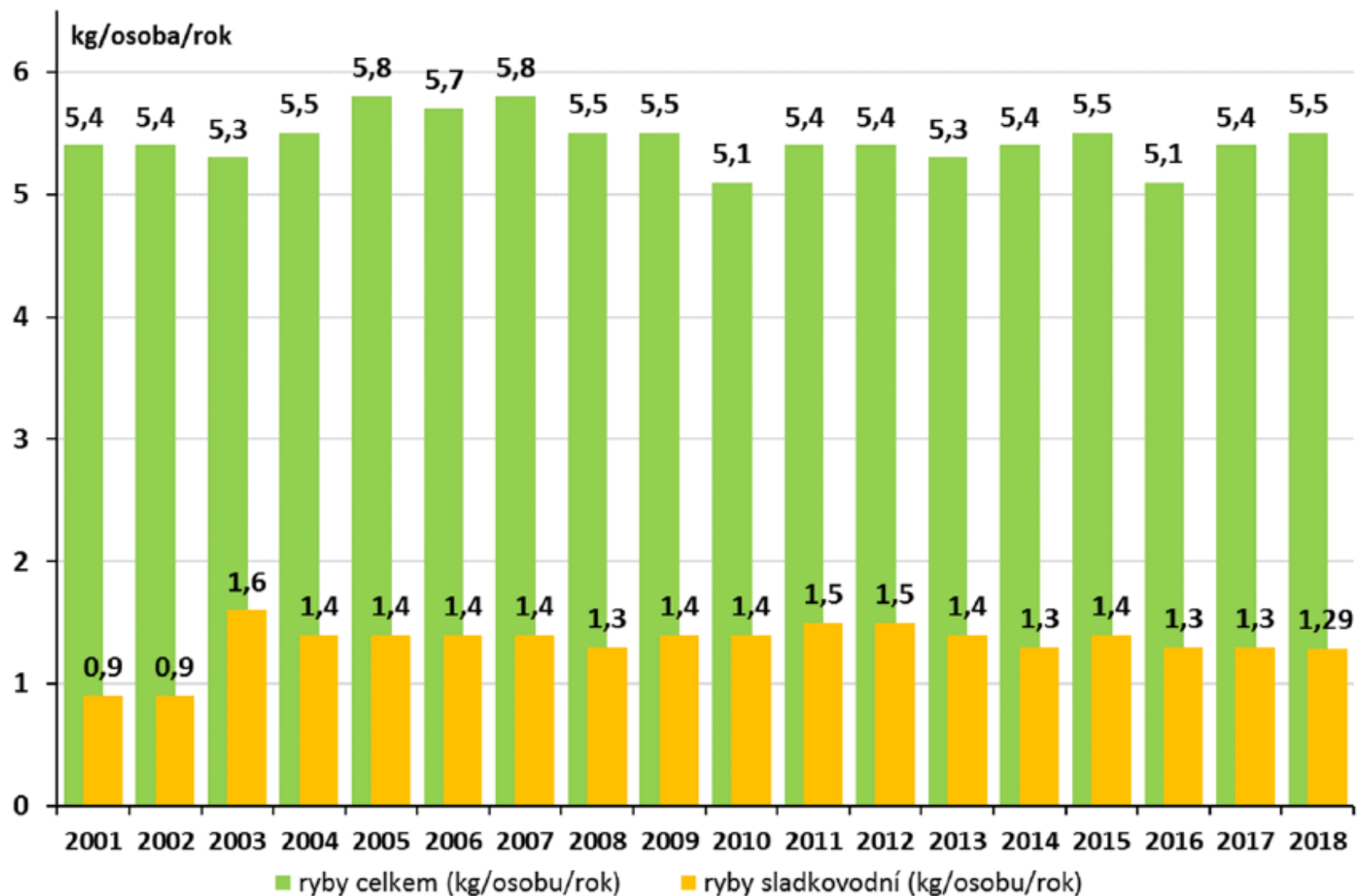
Štědrovečerní kapr patří k tradičním symbolům Vánočních svátků. Již v předvánočním čase v ulicích každého českého města nejdete velké kádě plné ryb. Tradiční štědrovečerní večeře se skládá z [rybí polévky](#) a [smaženého kapra](#) s bramborovým salátem.

Tolik oblíbená štědrovečerní večeře se smaženým kaprem patří mezi nejmladší vánoční tradice. Ryby se na vánočním stole začaly častěji objevovat až na začátku 19. století, dříve byly spíše vzácností, především v rybníkářských oblastech anebo v zámožných rodinách.

Původní vánoční úprava kapra – kapr na černo – se připravoval dva až tři dny předem a vařil se ve sladké omáčce s ořechy, perníkem a švestkami. Smaženého kapra poprvé připravila M.D. Rettigová. V kuchařce se smažený kapr společně s bramborovým salátem objevil až v roce 1924. Tradiční součástí štědrovečerní večeře se stal až v 50. letech 20. století.

Obrázek 10: Vývoj spotřeby ryb v ČR v letech 2001 až 2018

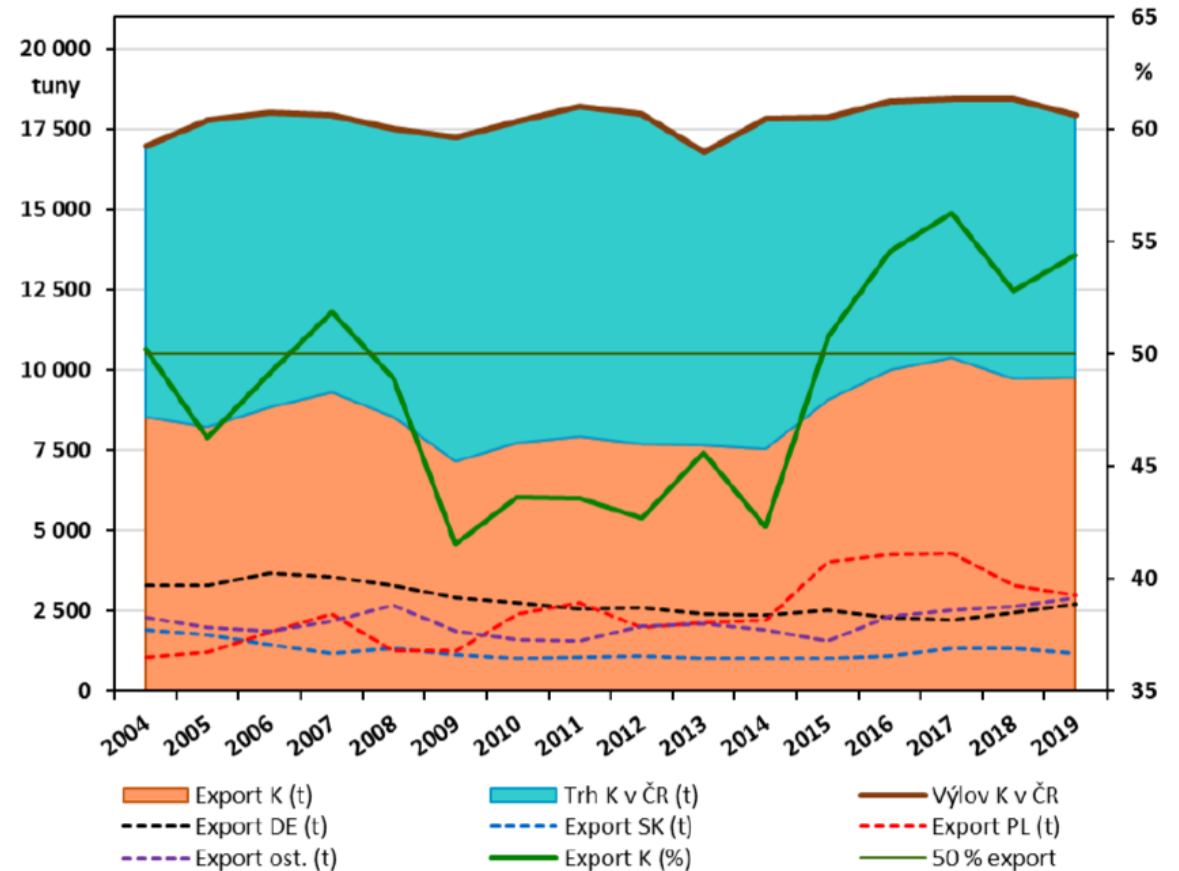
- V EU se každoročně zkonsumuje v průměru 24,4 kg ryb nebo potravin mořského původu na osobu. 75 % konzumovaných ryb a potravin mořského původu pochází z rybolovu na volném moři.

Smrk, řepka a kapr

- Kapr je král - až 90 % chovaných ryb
- Více než polovina (někdy až 80 %) produkce kaprů jde do zahraničí
- 530 km² krajiny

Obrázek 7: Přehled produkce a uplatnění kapra na trhu v letech 2004 až 2019

Zdroj: data MZe

5.1.4 Postavení odvětví v národním hospodářství

Význam sektoru rybníkářství v ekonomice ČR je malý. Zemědělství, lesnictví a rybníkářství (NAI) v letech 2011 až 2018 na HDP promítalo podílem 2,2–2,7 % (vyjádřeno jako hrubá přidaná hodnota v běžné ceně). V rámci sektoru zemědělství se ve stejném období rybníkářství podílelo pouze 0,48–0,84 %.

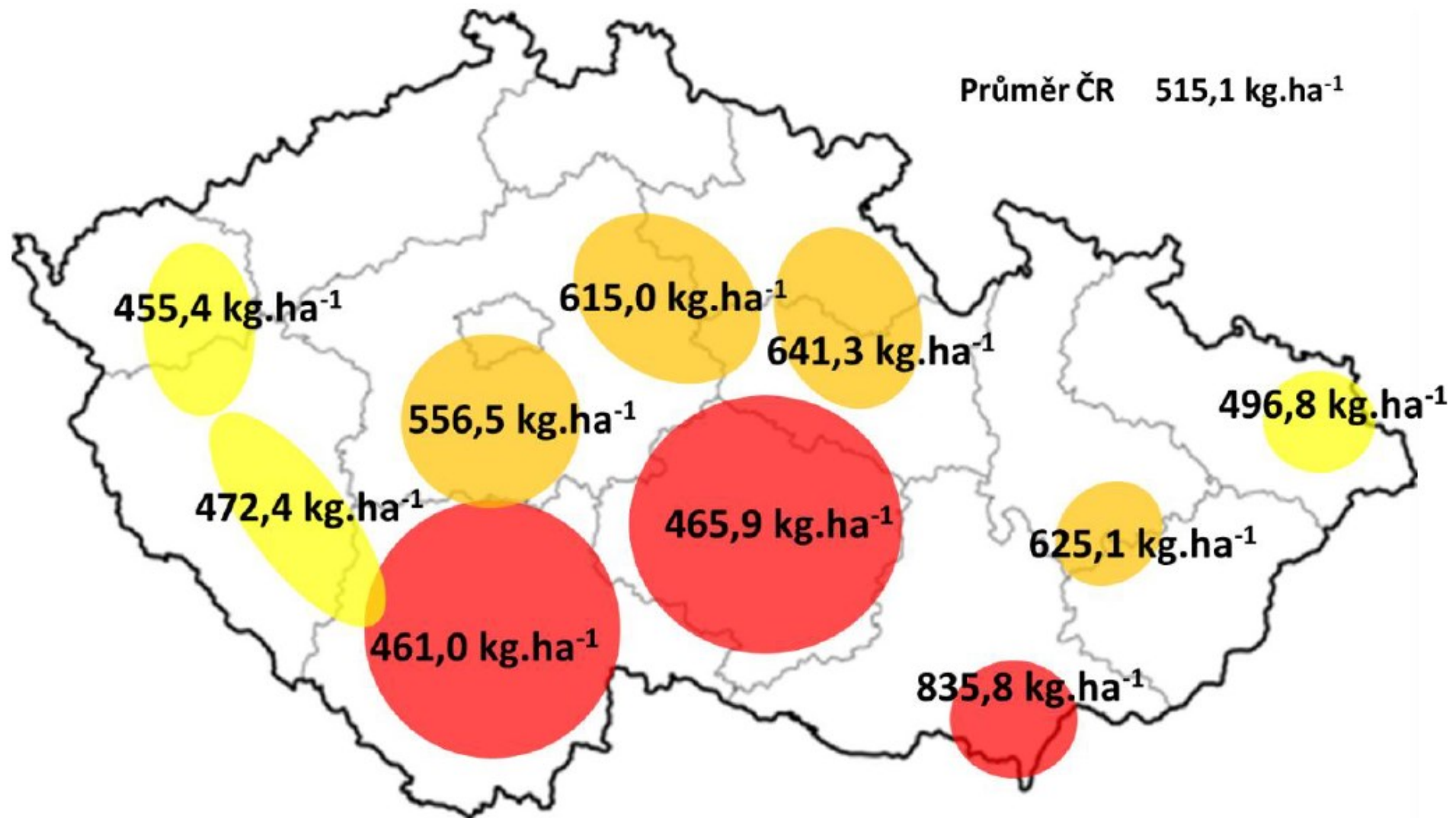
Schváleno usnesením vlády České republiky č. ... ze dne

Tato hodnota představuje podíl na celkovém HDP ČR pouze 0,0110 až 0,0199 %. Ekonomicky malý význam rybníkářství je však vyvážený jeho velkým přínosem v podobě mimoprodukčních funkcí rybníků (akumulace vody v krajině, retenci vody při povodních, význam pro biodiverzitu).

Tabulka 3: Produkce v ČR (běžné ceny, v mil. Kč)

NACE	2013	2014	2015	2016	2017	2018
CELKEM	9 645 911	10 178 269	10 634 238	10 830 707	11 569 503	12 234 505
01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti	190 238	201 199	201 375	195 563	204 504	209 527
03 Rybolov a akvakultura	1 687	1 498	1 722	1 624	1 565	1 680

Pozn.: Produkce v běžných cenách je odhadována jako součet celkových nákladů.

Červená – významné rybníkářské oblasti; oranžová – ostatní důležité oblasti; žlutá – ostatní oblasti.

Zdroj: data RS ČR

Únosné je 200-250 kg/ha

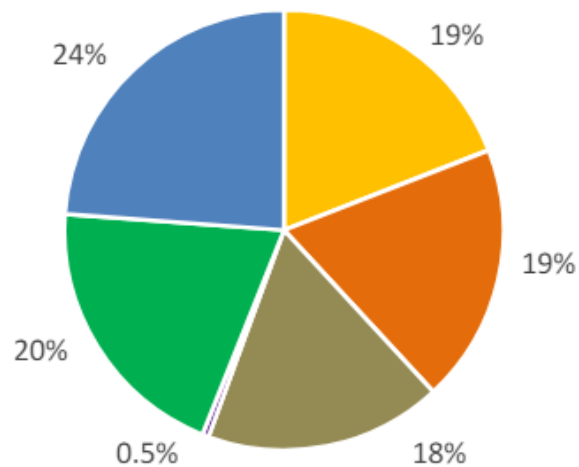
Otava

Vltava

Původ fosforu ve VD Orlík

Rybníky – 2 % povodí

- Vypouštění z ČOV
- Úniky na kanalizacích
- Obyvatelé nepřipojení na ČOV
- Průmyslové zdroje
- Plošné zdroje
- Rybníky

Graf. 6.1.a Porovnání jednotlivých kategorií imisí P_{celk} ve VD Orlík

Fosfor

4 g/kg

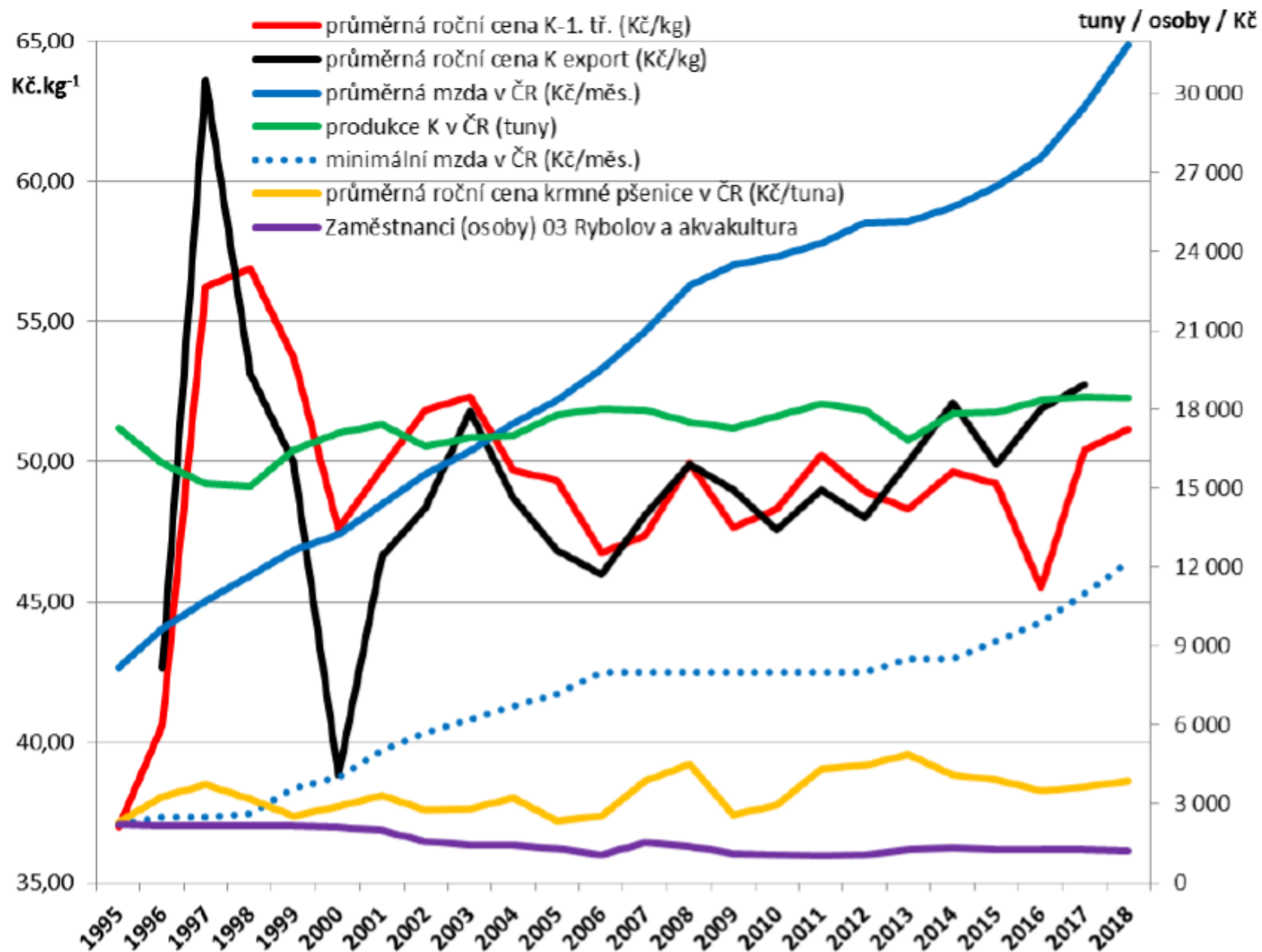

1,4 g/kg

88 - 93 % živin „proteče“ kaprem a vrací se do vody v rybníce

Obrázek 2: Dynamika změny produkce kapra a jeho velkoobchodní prodejní ceny s ohledem na vývoj mezd v ČR, počet zaměstnanců v rybářství a akvakultuře a ceny krmné pšenice

Tabulka 5: Zaměstnanci (osoby)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
03 Rybolov a akvakultura	1 362	1 259	1 238	1 258	1 261	1 197
CELKEM v ČR	4 295 858	4 333 872	4 418 372	4 499 484	4 581 157	4 650 628

Vysvětlivka: Zaměstnanci jsou všechny osoby s formální vazbou k zaměstnání bez ohledu na to, zda v referenčním týdnu skutečně pracovali či nikoliv.

- 530 km² krajiny pro 1,2 kg ryby na osobu/rok se ziskem pro několik málo desítek podnikatelů
- Ve většině případů rybníky neslouží k zadržení vody v krajině
- Ve většině případů rybníky přispívají k eutrofizaci a negativně ovlivňují celá povodí
- Ve většině případů mají katastrofální biodiverzitu

Jak z toho ven - dodržování stávajících zákonů

- Rybníky jako významné krajinné prvky
- Dodržování vodního zákona
- Dodržování zákona o ochraně přírody a krajiny
- Dodržování podmínek dotačních titulů a kompenzací

Jak z toho ven - nová legislativa

- Důraz na hospodaření s vodou, důraz na kvalitu vody
- Cílem je zlepšit situaci kvalitu a bilanci vod na přítocích (zemědělství, ČOV) a především na odtocích
- **FOSFOR!!!**

Motivace dobrých hospodářů

- Důraz na extenzivní chov
- Jiné druhy než kapr
- Produkce kvalitních ryb
- Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků
- Kategorizace rybníků

Změna spotřebitelského chování

Je vánoční kapr opravdu neochvějná tradice?

Je vánoční kapr opravdu jediná kvalitní ryba, kterou si chceme dopřát v nejvýznamnější svátek roku?

Neschovává se za tradici rybníkářství ve skutečnosti plundrování naší krajiny ve prospěch několika desítek podnikatelů?

Proč jde většina kaprů na vývoz a co se s nimi za hranicemi děje?

Zatímco u nás je kapr tradiční ryba, v Austrálii je to škodná. Místo pochoutek tam z kapřího masa dělají hnojiva.

...i ovocnému stromoví od večere kosti,...

Rybník jako lednička

- Může kvalitu vody zlepšovat, nebo výrazně zhoršovat
- Může fosfor zachycovat, nebo jej produkovat
- Může tlumit povodně nebo přispívat k suchu
- Může biodiverzitu poškozovat, nebo jí výrazně zvyšovat
- Může být krásným a funkčním krajinným prvkem nebo odpornou hnijící kádí

Biologové a rybníkáři

- Odlišná motivace, společný zájem?
- Biologové by měli nabízet možná řešení, rybáři musí umět naslouchat, nutný je společný dialog
- Biologové i rybáři by měli volat po snížení intenzity hospodaření a důrazu na mimoprodukční funkce rybníků
- Politický tlak na změnu dotační politiky a důraz na podporu zodpovědných hospodářů by měl vzejít od biologů s podporou rybářů
- Změna spotřebitelského chování a lepší finanční ohodnocení kvalitních ryb by měli být společným zájmem
- Rybníkáři by měli mít radost z vážek, obojživelníků, ptáků...